

‘Tijd is je leven, punt. Tijd is geen geld, geld is geld.’

*Fotograaf:
Lotte Stekelenburg
lottestekelenburg.nl*

Leven van giften

Is dat wel mogelijk in deze tijd?

De redactieleden van Onkruid ontmoeten graag mensen die net even anders in het leven staan dan de meesten. Mensen die er al dan niet bewust voor kiezen om meer energie uit het leven te halen. Zoals Marc Siepman (46), die sinds 2012 niet meer voor geld werkt maar leeft van giften, samen met zijn vrouw Caroline en zoon Timo. Wij vroegen ons af of dit ook echt mogelijk is in een toch wel materialistisch ingestelde wereld waarin het vooral lijkt te draaien om het verdienen van geld. Marc vertelt ons over loslaten, over zijn liefde voor de natuur en hoe hij de toekomst ziet.

Hoe ben je op het idee gekomen om te gaan leven van giften?

“Dat is een beetje geleidelijk gegaan”, legt Marc uit. “In 2012 begon ik met het geven van lezingen en sinds 2013 geef ik ook cursussen. Ik kwam toen voor een dilemma te staan, want wat vraag je voor een cursus? De één heeft er waarschijnlijk meer aan dan de ander en heeft wellicht ook meer te besteden. Dus als ik dan zelf bepaal hoeveel het kost, dan zal de één dit fantastisch vinden en de ander vindt het teveel. Daarbij zijn de verwachtingen bij sommigen dan ook erg hoog. Zelf kwam ik daar niet uit en vond dat iemand anders dat maar moest doen. De mensen die naar mijn lezingen en cursussen komen bepalen dus achteraf zelf wat ze er voor over hebben.

Zo kwam ik op het idee om op donatiebasis te gaan leven. Ik had mij al verdiept in hoe ons economisch systeem werkt en hoe ontwrichtend dat systeem eigenlijk is. Heel veel mensen denken dat geld neutraal is en dat het niet uitmaakt of het er nou wel of niet is. Maar geld is absoluut niet neutraal! In de loop der jaren heb ik geleerd dat geld zelfs ons leven bepaalt. Zo is het ontzettend moeilijk om beslissingen te nemen zonder er over na te denken of er geld mee verdient kan worden en of je straks de huur/hypotheek nog wel kunt betalen. Op het moment dat je je daarvan bewust bent en je weet ook hoe slecht het economische systeem voor je is, dan ga je proberen om er afstand van te nemen. Ik ben daar anders over gaan denken en werk nu gewoon gratis. Ik ga er helemaal niet vanuit dat mensen iets doneren, ik doe het omdat ik het leuk en belangrijk vind en ik er energie van krijg. Het geld volgt dan wel. Het grappige is dat op het moment dat je dat gaat denken, het ook gebeurt. Heel veel dingen komen naar je toe op het moment dat je het los durft te laten.”

‘Financiële onafhankelijkheid is iets verschrikkelijks, dat wens je je ergste vijand nog niet toe’

Dat zal vast heel bevrijdend voelen.

“Voor jezelf is dat heel bevrijdend,” antwoordt Marc, “maar je merkt ook dat je veel meer verbinding voelt met andere mensen omdat je veel meer vanuit dankbaarheid gaat leven. Dus ik ben dankbaar dat mensen mij ondersteunen en andere mensen zijn dankbaar dat ik zomaar een lezing of cursus kom geven. Je krijgt op die manier een economie van dankbaarheid. En dat werkt ontzettend krachtig.

Het heeft trouwens niet zozeer met onze economie te maken maar meer met onze cultuur dat we graag de rekening willen vereffenen. Ik doe iets voor jou en jij denkt direct: nou moet ik iets terugdoen, want anders sta ik bij hem in het krijt. We noemen dat ‘schuld hebben bij iemand’ en dat heeft een hele negatieve connotatie. Maar in feite is het fantastisch om bij iemand een schuld te hebben want dan kun je daar dankbaarheid voor tonen. Een gemeenschap bestaat uit relaties en al die relaties zijn uniek. Ze ontstaan het beste wanneer er onderling afhankelijkheid is. Op het moment dat ik met geld een brood koop bij de bakker, dan is deze ‘relatie’ meteen beëindigd. Maar als ik afhankelijk ben van andere mensen die ervoor moeten zorgen dat ik brood heb, dan ga ik heel anders om met deze mensen en zorg ik er voor dat ik wat anders geef.

Dit laatste wordt ook wel een geefeconomie genoemd, wat overigens een slechte naam is want geven is maar een deel van het verhaal. En als je alleen maar geeft dan put je jezelf ook uit, terwijl je eigenlijk meer moet ontvangen dan je geeft. Heel veel mensen willen goed doen voor de wereld door veel te geven, en dat is prima, maar die moeten dan nog leren om te ontvangen. De afgelopen jaren was dat leren ontvangen voor mij de grootste weg. Dat betekent dus dat mensen iets onvoorwaardelijks aan je geven en dat je dat ook onvoorwaardelijk accepteert. En dat jij voor andere mensen ook iets onvoorwaardelijks doet. Op die manier ontstaat er een web van onderlinge afhankelijkheid waarin het helemaal niet meer gek is dat een bakker jou zomaar een brood geeft.”

‘Controle is een illusie’

Je praat over een gemeenschap, hoe moeten wij dat zien?

“Een gemeenschap is niet perse een verzameling mensen die elkaar allemaal mogen en die de hele dag lopen te knuffelen en zeggen: ‘Oh, wat hebben we het toch fijn met elkaar!’”, zegt Marc lachend. “Een gemeenschap is een complexe samenleving van meerdere mensen en daar horen ook mensen bij die elkaar niet mogen of mensen die dol op elkaar zijn. Er zit heel veel diversiteit binnen deze relaties. Maar zelfs de mensen die elkaar niet mogen kunnen nog steeds van elkaar afhankelijk zijn binnen een gezonde gemeenschap.

Helaas missen we die afhankelijkheid nu. Voor sommige mensen is het ook ondenkbaar zoals ik nu leef. Die vragen zich af of we niet beter gewoon geld kunnen vragen, want nu moeten we ons ‘handje ophouden’. Zij hebben er een negatief gevoel bij, alsof we bedelaars zijn. En dat is de perceptie vanuit onze huidige cultuur: financiële onafhankelijkheid, dat is goed! Maar financiële onafhankelijkheid is iets verschrikkelijks, dat wens je je ergste vijand nog niet toe. Ik zou absoluut niet meer financieel onafhankelijk willen zijn, want het is juist die afhankelijkheid die maakt dat je verbinding voelt met mensen. Je kunt afhankelijk zijn van je baas, een bedrijf, de overheid, et cetera, maar ik heb het hier over onderlinge afhankelijkheid binnen een gemeenschap. En daar hoort de natuur, zoals we dat zo mooi afgescheiden noemen, ook bij. We zijn absoluut afhankelijk van alles wat leeft om zelf te kunnen leven. Als je die afhankelijkheid begrijpt dan snap je ook beter hoe de onderlinge afhankelijkheid binnen een menselijke gemeenschap zit. We kunnen wel de illusie hebben dat we elkaar niet nodig hebben, maar probeer maar eens gelukkig te zijn zonder anderen om je heen. En die onderlinge afhankelijkheid is precies wat je in natuurlijke ecosystemen ziet. Wij zien altijd concurrentie om licht, voedingsstoffen, enzovoorts, maar ze kunnen niet zonder elkaar. Planten, bomen, dieren... ze werken allemaal samen. Er is wel enige competitie, maar die is beperkt. Samenwerken is de standaard, wat niet wil zeggen dat samenwerken altijd makkelijk is. Het kan ook verschrikkelijk moeilijk zijn, maar zonder samenwerken komen we helemaal nergens.”

‘We zijn absoluut afhankelijk van alles wat leeft om zelf te kunnen leven’

Hoe red je het in deze wereld waarin je eigenlijk wel geld nodig lijkt te hebben?

Marc legt uit: “Voor veel dingen heb je geld nodig inderdaad. Ik heb nu een boek vertaald en daar krijg ik geld voor. Ik bepaal alleen niet wat ik er voor betaald krijg. Laatst had ik iemand aan de telefoon die aangaf nog even te moeten overleggen wat het te betalen bedrag zou worden. Waarop ik direct al zei dat het bij voorbaat geaccepteerd was.

Ik vertel in mijn lezingen ook altijd dat het eigenlijk heel gek is dat je een uurtarief vraagt. Wat wij doen met werken is dat wij ons leven omzetten in geld om te *kunnen* leven. Heel veel gaat er verloren in die omzetting van leven naar leven. Nu gaat er eerst heel veel energie naar de baas, daar krijg je geld voor terug en van dat geld kun je dingen doen die jou weer energie opleveren. Er wordt enorm op je geparasiteerd op die manier. Als je alleen maar dingen doet waar je energie van krijgt, dan hou je dus elke keer energie over waardoor deze zich opbouwt. En als er voldoende mensen zijn die waarderen wat je doet en dat ook uiten op allerlei manieren, want het hoeft niet perse alleen maar met geld, dan is dat extra leuk! Zo hoort het leven ook te zijn, dat er een oneindige diversiteit is. Maar we hebben alles eindig gemaakt. De natuur heeft een oneindige rijkdom, dus de waarde is ook oneindig, maar wij plakken er een prijsje op. Zo is een boom bijvoorbeeld ‘zoveel waard’ als je ‘m in planken zaagt. Dat is natuurlijk redelijk absurd, maar zo gaat het met alles. Dat geldt voor bomen, maar bijvoorbeeld ook voor mensen. Als je zegt dat je een uurtarief van € 35,- hebt, dan kun je uitrekenen hoeveel euro jouw leven waard is. Stort de economie in dan ben je gelijk niks meer waard. Ik wil mijzelf niet meer uitdrukken in geld. Ik denk dat de uitdrukking ‘tijd is geld’ de grootste leugen is van onze tijd. Als we die door zouden prikken zou er zo ontzettend veel veranderen. Tijd is je leven, punt. Tijd is geen geld, geld is geld. Maar tijd is tijd. Op het moment dat je dat los kunt laten, kun je dingen doen waar je heel veel tijd in moet steken. En als je daar dan niks voor terugkrijgt, financieel dan, is dat ook prima. Als je het maar voor jezelf doet.”

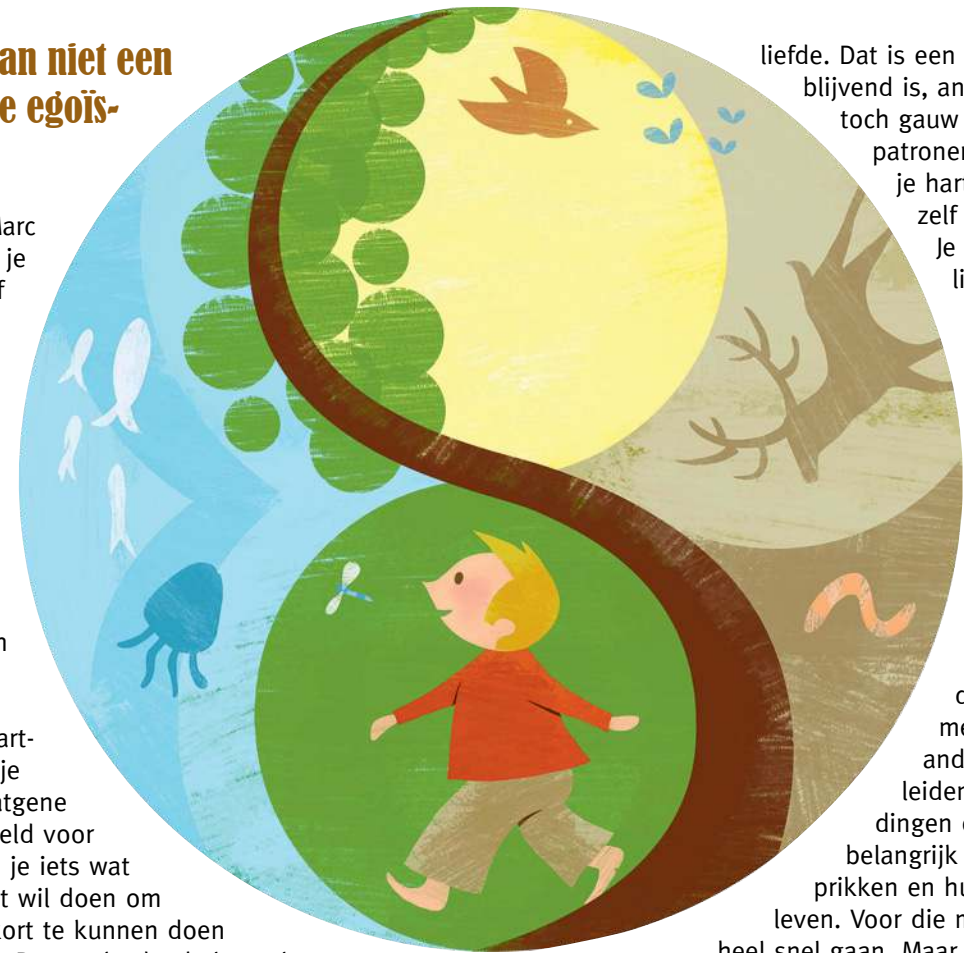
Voelt dat dan niet een klein beetje egoïstisch?

“Nee,” geeft Marc aan, “want als je niet voor jezelf zorgt, kun je niet voor anderen zorgen. Als je datgene doet waar je energie van krijgt, waar echt jouw passie ligt, krijgen andere mensen er ook energie van. Je krijgt dan een opwaartse spiraal. Als je alleen maar datgene doet waar je geld voor krijgt, dan doe je iets wat je eigenlijk niet wil doen om met dat geld kort te kunnen doen wat je wel wilt. Dat werkt dus helemaal niet. Daarom zijn er ook zoveel mensen met een burn-out of depressie. Het is een epidemie tot en met, terwijl de oplossing eigenlijk heel simpel is.”

Leven we momenteel niet in een wereld waar het ‘ieder voor zich’ lijkt te zijn?

Marc beaamt dat, maar geeft ook aan dat er mensen zijn die dat juist heel erg zat zijn. “Ik denk dat het er nu zo dik bovenop ligt, dat mensen een aversie krijgen tegen ‘het gaat alleen maar om het geld’. De politiek zou niet om geld moeten draaien, maar dat is eigenlijk alleen maar het geval. Er wordt niet naar klimaatactivisten geluisterd, want er is geen economisch belang bij. Maar naar het protest van de boeren dan weer wel en dat vind ik meten met twee maten. Dat geeft ook wel aan dat we van de politiek niet veel hoeven te verwachten. En uiteindelijk is dat ook niet het type verandering dat wij willen. Wij willen helemaal geen verandering die ons is opgelegd, we willen veranderen vanuit een intrinsieke motivatie, vanuit

▼ Illustratie: Lotte Klaver, lotteklaver.eu

liefde. Dat is een verandering die blijvend is, anders verval je toch gauw weer in je oude patronen. Als het vanuit je hart komt ben je zelf ook veranderd. Je ziet op persoonlijk niveau dat mensen heel snel kunnen veranderen wanneer ze een crisis doormaken. Als je ziek wordt bijvoorbeeld, je bent bijna dood maar je overleeft het toch, dan zie je dat mensen een totaal ander leven gaan leiden. Dat ze al die dingen die ze vroeger belangrijk vonden doorprikken en hun leven *willen* leven. Voor die mensen kan het heel snel gaan. Maar op wereldschaal

kan dat ook gebeuren, zoals je ziet met de branden in Australië bijvoorbeeld, dan zijn er mensen die bedenken dat de manier waarop we leven niet houdbaar is. Dat we toch wat moeten gaan veranderen. Als het maar hard genoeg binnenkomt... Het verschilt overigens per persoon wanneer dit hard genoeg is. Er zijn natuurlijk zoveel ‘dingen’ die nu binnenkomen. In Nederland hebben we het probleem met de stikstof en het biodiversiteitsverlies is hier onvoorstelbaar groot. Heel veel mensen hebben *landschapspijn*, ze zien alleen nog maar weidegras, mais, et cetera. Je kunt hier prachtig door het bos lopen, maar de kans dat je een vogeltje of insect ziet is ontzettend klein geworden. Tegenwoordig ook wel *zombienatuur* genoemd: het is wel groen, maar daar is alles mee gezegd. En zelfs wat er dan nog is, is een beetje tanend. Dat geeft wel aan dat je leeft in een land dat steeds verder degradeert. En er komt natuurlijk een grens waarop je zegt dat het niet meer te harden is hier. Dan moet je ofwel weggaan of ten goede veranderen. Ik ben zelf ook door een diepe crisis gegaan voordat het allemaal landde.”

Die crisis had iets met geld te maken?

“Dat klopt,” geeft Marc aan, “en ik begon toen in te zien dat het daar allemaal niet om zou moeten draaien. Boeken zoals *The Moneyless Manifesto* van Mark Boyle en later ook *Sacred Economics* van Charles Eisenstein hebben mij daarbij geholpen. Zij geven een mooi wereldbeeld dat meer gebaseerd is op vertrouwen. Vertrouwen op wat er is en wat er gebeurt. En het waarderen van de complexiteit die intrinsiek is aan complexe ecosystemen. We maken het leven ‘eenvoudiger’, maar daardoor wordt het juist meer gecompliceerd. Een laptop is bijvoorbeeld gecompliceerd, die kun je uit elkaar halen en als je er verstand van hebt kun je die ook weer in elkaar zetten zodat hij het weer doet. Maar complexe systemen kun je niet uit elkaar halen en weer in elkaar zetten. Dan heb je het leven eruit gehaald, want complexe systemen zijn levende systemen. Als je leert om te vertrouwen op die complexiteit, en op de zelforganisatie die daarmee gepaard gaat, dan gaat je leven stromen. Er gebeuren dan dingen die je niet had kunnen voorspellen en ook veel mooier zijn dan je zelf ooit had kunnen regelen. Die zelforganisatie zie je ook in menselijke gemeenschappen, al maakt geld dat verschrikkelijk moeilijk. Want in plaats van relaties zijn er transacties en dat werkt heel anders. Alles wat van nature complex is proberen wij gecompliceerd te maken zodat we er controle over krijgen. Maar dat werkt niet want je kunt over complexe systemen geen controle uitoefenen, die verlies je uiteindelijk. Controle is een illusie. In een ecosysteem kun je kleine veranderingen aanbrengen die uiteindelijk weer herstellen. Als je een boom omzaagt, valt niet het hele ecosysteem in elkaar. Het verandert wel, dus je hebt er invloed op, maar de niches worden opgevuld en er komen weer andere organismen bij... dus er komt een nieuw dynamisch

evenwicht. Maar als je een heel ecosysteem plat brand of omzaagt en je plant daar een bepaalde plant omdat je die graag eet, dan heb je de absolute controle over dat plekje. Een tijdje gaat dat goed, maar op een gegeven moment komen er allerlei ziektes en plagen en worden die problemen zo groot dat je alsnog de controle verliest.”

Grijpen we niet te snel naar ‘oplossingen’?

“Het is nodig om eerst in jezelf te keren om de pijn van de wereld toe te laten”, geeft Marc aan. “En pas als

je dat toe durft te laten, dat je helemaal onderin het dal zit, pas dan kun je met oplossingen komen. Er ontstaan dan ook dingen die veel mooier zijn dan je ooit had kunnen bedenken. Wij mensen zijn geneigd om meteen over dat dal heen te springen naar de oplossing die we al kennen. ‘Oh, klimaatverandering, dan moeten we een technische oplossing verzinnen en dan komt het wel weer goed.’ De echte oplossingen zijn heel erg complex en vergen tijd, liefde, vertrouwen en allemaal andere dingen waar we binnen onze huidige samenleving niet meer aan doen. Toch zullen er steeds meer mensen zijn die de echte verandering op gaan zoeken en dat geeft mij hoop. Ik denk dat naarmate de problemen in de wereld groter worden, het aantal mensen dat echt anders denkt groter wordt. En omdat er al heel veel mensen voor zijn gegaan, de pioniers die al tientallen jaren bezig zijn, wordt het steeds gemakkelijker om over te stappen.”

Maar zolang geld bestaat, zullen we rekeningen blijven vereffenen.

“Vroeger waren water en voedsel gratis, nu betaal je ervoor”, reageert Marc hierop. “En elke keer verzinnen we nieuwe dingen die om te zetten zijn in geld. Dat is het kapitaliseren van dingen die oneindige waarde hebben. In het begin noemde ik al de boom met z’n oneindige waarde. Economisch gezien heeft de boom een eindige waarde. Als er dingen zijn die nog niet binnen die economie getrokken zijn, dan wordt er gekeken hoe we dat alsnog kunnen doen. Onze tijd is dus gekapitaliseerd en inmiddels ook onze aandacht. Zelfs als we vrij hebben wordt onze aandacht getrokken door een schermje waar een miljardenindustrie achter zit, die geld verdient met advertenties en het verkopen van privégegevens.”

Wat hoop je hiermee te bereiken in de toekomst?

Marc geeft aan hier geen controle over te hebben: “We willen graag de controle hebben over de toekomst, maar ook dat is een illusie. Ik weet niet wat de toekomst gaat brengen. Een hele mooie wereld is mogelijk, maar dat betekent dat we veel meer vanuit ons hart moeten gaan leven in plaats vanuit ons hoofd. Gaan we op deze manier door, dan haal ik mijn pensioen niet. Dus er moet drastisch iets veranderen wil ik überhaupt pensioen hebben. En dan nog heb ik geen enkele zin om te stoppen met wat ik doe. Pensioen

is voor veel mensen het moment dat ze stoppen met werken en van het leven gaan genieten. Genieten van het leven moet je niet uitstellen tot na je pensioen, er is maar één moment en dat is nu. Ik geniet *nu* van het leven en als ik straks mijn pensioensleeftijd bereikt heb, hoop ik dat ik nog zo kwiek ben dat ik geen zin heb om te rusten. En stel dat ik niet meer verder kan, dan ga ik er vanuit dat ik niet afhankelijk ben van een pensioenfonds dat investeert in wapenhandel en fossiele brandstoffen, maar dat er een gemeenschap van mensen is die mij ondersteunt. In plaats van dat ik *schijnzekerheid* probeer op te bouwen met geld, probeer ik echte zekerheid op te bouwen met een gemeenschap.

Wat er de komende jaren echt moet gaan gebeuren is het herstellen van relaties. Dus het herstellen van ge-

meenschappen waarbij mensen onderling weer afhankelijk worden en het herstellen van ecosystemen waarbij we de onderlinge relaties tussen alle organismen een kans geven om weer te herstellen. En dat moet met de economie ook gaan gebeuren. Op het moment dat bijvoorbeeld de economie niet meer draait om het bruto nationaal inkomen maar om bruto nationaal geluk of misschien zelfs bruto nationale biodiversiteit, dan kan er heel snel iets veranderen. Het zou natuurlijk mooi zijn als je je pensioen kunt verdienen door de biodiversiteit te verhogen in plaats van te verlagen. We kunnen volgens mij prima zonder geld omdat we onvoorwaardelijk dingen kunnen geven en doen. En dat is het mooie van een geefeconomie, degene die het meeste geeft is het rijkst. Maar de voorwaarde is natuurlijk wel dat je leert om te ontvangen.”

‘Het doel is geld verdienen geworden, terwijl dat eigenlijk het middel zou moeten zijn.’

Marc Siepman

Marc Siepman doet alleen nog dingen waar hij energie van krijgt. Hij schrijft, vertaalt en geeft lezingen, cursussen en workshops over de bodem, het systeemenken en de economie. Hij zet zich in voor een planeet waarop we ons weer onderling afhankelijk voelen. Waarop alles en iedereen in vrijheid toegang heeft tot gezonde voeding, schoon water, schone lucht en beschutting. En vanaf dit nummer houdt Marc je in zijn column (p. 66) op de hoogte over zijn manier van leven!

Meer informatie over zijn denkwijze is te vinden op marcsiepman.nl.

Fotograaf: Lotte Stekelenburg